

HALAL

Gids over eten en drinken volgens de islam

Mhamed Aarab

Eerste druk, februari 2019

ISBN 978-90-827011-9-7

Titel	Halal
Ondertitel	Gids over eten en drinken volgens de islam
Auteur	M. (Mhamed) Aarab
Inhoudelijke redactie	G.A.A. (Galal Ali Amer) Al Jihany Z. (Zekeriya) Budak S. (Sonny) Van Exaerde
Taalkundige redactie	A. (Amal) Addou J. (Jeroen) Verstaen

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Op alle uitgaven van Stichting 't Kennishuys gelden strikte auteursrechten. Voor het gebruik van teksten, fragmenten, gedichten, illustraties of alle andere vormen van gebruik uit het werk dat door 't Kennishuys wordt uitgegeven, dient 't Kennishuys schriftelijk om toestemming te worden gevraagd.

DISCLAIMER

De vertaling is een getrouwe weergave van de integrale tekst van het boek van de auteur en reflecteert enkel en alleen de mening van de auteur en niet noodzakelijkerwijs die van de uitgever of de vertaler.

Copyright © Stichting 't Kennishuys 2019

Stichting 't Kennishuys | Postbus 82095 | 2508 EB Den Haag
www.kennishuys.com

Lees. Eet. Drink.

Wees een bewuste moslim.

Inhoudsopgave

Voorwoord	7
Over de schrijf- en uitlegmethodiek	10
Volgen van een wetschool en het ‘shoppen’ daartussen	13

– INLEIDING –

1. De definitie van halal en haram	22
1.1 Het oordeel: fard/wajib	22
1.2 Het oordeel: mandub/mustahabb	24
1.3 Het oordeel: haram/makruh tahriman	24
1.4 Het oordeel: makruh (tanzihan)	25
1.5 Het oordeel: mubah/halal	26
1.6 De bronnen van rechtsoordelen	27
1.7 Algemene uitgangspunten bij gebrek aan bronnen	29

– ETEN –

2. Reine en onreine substanties	32
2.1 Reine substanties	32
2.2 Onreine substanties	34
2.3 Reinigen van verontreinigde stoffen en het belang van het verwijderen van onreinheden	38
2.4 Middelen waarmee onreinheden verwijderd kunnen worden	39
2.5 Reinigingsmethoden volgens de vier wetscholen	41
3. Islamitische etiquette met betrekking tot het nuttigen van voedsel	49
3.1 Algemene etiquette	49
3.2 Het gebruiken van waardevol eetgerei	54
4. Toegestane en verboden dieren	59
4.1 Categorisatie van dieren	59
4.2 Waterdieren	60
4.3 Landdieren	62
4.4 Amfibieën	84
5. Het slachten	89
5.1 De definitie van het slachten	89
5.2 De dhabh of het slachten	92
5.3 De voorwaarden van het slachten	93

5.4 Aangeraden zaken met betrekking tot het slachten	104
5.5 Zeer afgeraden handelingen van het slachten (makruh)	105
5.6 Nahr	105
5.7 'Aqr	106
5.8 Fi'l mumit	107
5.9 Dhakkatul janin	107
5.10 Machinaal slachten	110
5.11 Verdoven van een halal dier voor de rituele slacht	117
5.12 De jacht	121
5.13 Voorwaarden voor de jacht	124
5.14 Het offeren	132
5.15 Dierenvoer	136
6. Dierlijke ingrediënten en stoffen	139
6.1 Gelatine	139
6.2 Stremsel	141
6.3 Varkensmest	143
7. Halal en haram vlees	147
7.1 Halal vlees dat in aanraking komt met haram vlees	147
7.2 Het vlees van joden en christenen	148
7.3 Rauw vlees (zoals filet americain)	153
7.4 Vlees dat nog bloed bevat	154
7.5 Eten in een restaurant waar haram geserveerd wordt	155
7.6 Als 'onreine' niet-moslim halal voedsel voor moslims klaarmaken	156
7.7 Als moslim een haram maaltijd voor niet-moslims klaarmaken	157
8. Frituren	159
8.1 Frituren in dierlijk vet	159
8.2 Gemengd frituren in plantaardig vet	160
9. Dierenwelzijn en vegetarisme	161
9.1 Dierenrechten binnen de islamitische rechtswetenschap	161
9.2 Het consumeren van vlees van dieren die slecht behandeld zijn	176
9.3 Vegetarisme en veganisme binnen de islam	177
10. Het gebruik van niet-eetbare producten die eetbare bestanddelen bevatten	180
11. Genetische modificatie van voedselgewassen	181
12. Haram eten of drinken in noodsituaties	183

13. Transacties met betrekking tot haram voedsel en drank	185
13.1 Het gebruik van onreine substanties voor een toegestaan (halal) doeleinde	186
13.2 Het verkopen van onreine en verontreinigde substanties	187
13.3 Het schenken van haram producten aan niet-moslims	191
14. Voedselverspilling	195
– DRINKEN –	
15. Alcohol	200
15.1 Het islamitisch oordeel omtrent khamr	200
15.2 Het gebruik van alcohol bij gerechten	205
15.3 Het consumeren van alcohol bevattende producten	208
15.4 Wijnazijn	210
15.5 Niet-eetbare producten met alcohol	214
15.6 Andere kwesties met betrekking tot alcohol	217
16. Melk	220
– OVERIGE ZAKEN –	
17. Kledij	222
17.1 Het gebruik van leersoorten van zowel halal als haram dieren	222
17.2 Het dragen van zeehonden-, fretten- of nertsenbont	223
17.3 Dieren alleen vanwege hun vacht doden	226
18. Kritisch omgaan met producten	227
18.1 Producten controleren op ingrediënten, e-nummers, additieven en smaakversterkers	227
18.2 Ingrediënten van twijfelachtige oorsprong	229
18.3 Als moslimconsument doorvragen naar halalwaardigheid van een product	229
19. Per ongeluk haram consumeren	231
Slot	235
Over de auteur	238
Transliteratie, woordgebruik en weergave	240
Bronnenlijst	242
Index	247

Voorwoord

Alle lof behoort toe aan Allah, de Heer der werelden. Moge de vrede en zegeningen van Allah zijn met de Profeet Mohammed, zijn familie, zijn metgezellen en eenieder die hun voetstappen volgt tot aan de Laatste Dag.

Dit boek is over een lange periode en in verschillende stadia tot stand gekomen. Het begon toen ik in dienst was bij een halalcertificeringsbureau en vragen van klanten en islamitische consumenten kreeg over het juridisch oordeel volgens de sharia (de islamitische wetgeving) over voedingsmiddelen of een bepaalde manier van slachten (met verdooving, elektrisch etc.). Tijdens het beantwoorden van deze vragen ontstond er een kleine database van vragen en antwoorden. Deze antwoorden waren echter kort en bondig en misten soms de nodige diepgang. Ze waren vaak ook niet voorzien van bronvermeldingen of verwijzingen. Later werd ik door meerdere personen uit mijn omgeving aangespoord om deze vraag- en antwoordlijst uit te breiden en hier een volwaardig boek van te maken. Hetgeen voor jullie ligt is, het resultaat van dit jarenlange onderzoek.

Het boek wordt ingeleid met een definitie van halal en haram en algemene uitgangspunten. Het tweede en tevens het grootste deel gaat over eten. Hier worden er uiteenlopende onderwerpen besproken met betrekking tot voedsel. Het derde deel gaat over drinken, voornamelijk drank die niet genuttigd mag worden. Ten slotte worden overige zaken besproken, zoals kledij.

Met dit boek wil ik graag bijdragen aan het opvullen van de leemte binnen de Nederlandstalige islamitische literatuur op dit vlak. Het boek is

bedoeld als een handig naslagwerk waarin een moslim de standpunten van de verschillende soennitische wetscholen kan opzoeken. Dit betekent dat volgers van elk van deze wetscholen achter het standpunt van de betreffende wetschool kunnen komen.

Ik wil erop wijzen dat het voor een moslim – die het niveau van *ijtihad*¹ niet heeft bereikt – noodzakelijk is om een wetschool te volgen. Het niet volgen van een wetschool leidt anders tot verwarring en continue onrust. Het boek is dan ook absoluut niet bedoeld om te ‘shoppen’ tussen de verschillende wetscholen, door bijvoorbeeld voor de makkelijkste wetschool te kiezen of juist om veiligheidshalve altijd de strengste wetschool te volgen. Alle wetscholen volgen tenslotte hun eigen erkende methodiek en komen daardoor soms in gelijke gevallen tot andere uitspraken. Op het gebied van de islamitische jurisprudentie leiden meerdere wegen naar Rome en in het geval dat er een legitiem meningsverschil is tussen de vier wetscholen, is het niet toegestaan om volgers van een andere wetschool te dwingen en/of te corrigeren om het standpunt van één van de andere drie scholen te volgen. Er wordt hier dieper op ingegaan na de uitlegmethodiek. Ik hoop juist dat dit boek voor een beter begrip van de standpunten van de vier wetscholen zorgt en daarmee ook van de diverse islamitische gemeenschappen in Nederland en België. Ik heb hierbij geprobeerd om duidelijk en bondig te zijn, zonder de noodzakelijke diepgang tekort te doen.

Ik zou graag van de gelegenheid gebruik willen maken om een aantal personen te bedanken. Allereerst bedank ik Abdelhakim Chouaati voor zijn inzet en inspanning bij het eerste onderzoek wat uiteindelijk tot dit

¹ *Ijtihad* is met eigen inspanning de bronnen van de sharia bestuderen en daaruit nieuwe regels onttrekken.

boek geleid heeft. Moge Allah hem hier rijkelijk voor belonen. Ik wil mijn vrouw Khadija en mijn kinderen bedanken voor hun enorme geduld en steun bij de totstandkoming van dit boek. Mijn dank gaat ook uit naar alle collega's van de Islamitische Universiteit Rotterdam en in het bijzonder naar Professor Akgündüz voor zijn steun en vertrouwen. Ook wil ik *shaykh* Galal Ali Amer Al Jihany, *ustadh* Sonny van Exaerde en *ustadh* Zekeriya Budak bedanken voor het nalezen en corrigeren van de tekst voor de verschillende wetscholen. Mijn dank gaat ook uit naar Dirk Huijser voor zijn ondersteuning bij de verfijning en afronding van het werk. Wellicht dat ik nog iemand vergeet, maar Allah ^{de Glorieuze en Sublieme} vergeet niet(s) en ik vraag Hem om iedereen die aan de totstandkoming van dit boek meegewerkt heeft voor hun inspanningen te belonen.

Uiteraard is het mogelijk dat er – ondanks onze inspanningen – fouten zijn gemaakt of onduidelijke formuleringen of uitspraken voorkomen. Indien dat het geval is, ontvang ik graag feedback van de lezer die dergelijke zaken opmerkt. Perfectie komt immers alleen toe aan Allah, de Verhevene.

Dan rest mij nog één ding mee te geven, namelijk dat de lezer dit boek met een zuivere intentie moet lezen en bestuderen, om kennis op te doen over het geloof van Allah, de islam. Op deze manier zal het, als Allah het wil, een vorm van aanbidding voor hem of haar zijn.

Moge de vrede en zegeningen van Allah met de Profeet Mohammed zijn, evenals met zijn metgezellen en zijn familie, en alle lof behoort toe aan Allah, de Heer der werelden.

Mhamed Aarab

Rotterdam, januari 2019

Over de schrijf- en uitlegmethodiek

Zoals eerder gezegd werd, wordt er in dit boek een overzicht gegeven van de juridische uitspraken van de vier wetscholen over bepaalde voedingsmiddelen en dranken. In de eerste instantie is dit werk gebaseerd op de standaardwerken van de algemeen erkende geleerden van elke wetschool. Het gaat dan vooral om voedingsmiddelen of situaties die niet ‘nieuw’ zijn, waar de geleerden van vroeger al mee bekend waren en dus ook al beoordeeld zijn. Hieronder volgt er een overzicht van de betreffende werken.

Hanafi-wetschool:

- Abdurrahman Ibn Mohammed Shaykhi Zadah Damad Afandi, *Majma' Al Anbur Sharb Multaqa Al Abbur*
- Ibn 'Abidin, *Radd Al Muhtar 'Alad Durr Al Mukhtar Sharb Tamwir Al Absar*
- Al Kasani, *Bada'i' As Sana'i' Fi Tartib Ash Shara'i'*
- Ibn Nujaym Al Hanafi, *Annabr Al Fa'iq Sharb Kanz Addaqa'iq*
- Fakhr Addin Azzayla'i, *Tabyin Al Haqa'iq Sharb Kanz Addaqa'iq*

Maliki-wetschool:

- Al Habib Ibn Tahir, *Al Fiqh Al Maliki Wa Adillatuhu*
- Khalil Al Jundi, *Mukhtasar Khalil*
- Ahmad Addardir (Ahmad Assawi), *Bulghat Assalik Li Aqrab Al Masalik 'Ala Assharb Assaghir*
- Mohammed Ibn Ahmad Ibn 'Arfa Addasuqi Al Maliki, *Hashbiyat Ad-dasuqi 'Ala Assharb Al Kabir*
- Shamsuddin Mohammed Ibn Mohammed Ibn Abdurrahman Al Hattab, *Mawahib Al Jalil Fi Sharb Mukhtasar Al Shayekh Khalil*

Shafi'i-wetschool:

- Annawawi, *Rawdat Attalibin Wa 'Umdat Al Muftin*
- Annawawi, *Al Majmu' Sharh Al Muhaddhab*
- 'Abdul Hamid Assharwani & Ahmad Ibn Qasim Al 'Abbadi, *Assharwani Wa Ibn Qasim Al 'Abbadi 'Ala Tubfat Al Muhtaj Bi Sharh Al Minhaj*
- Shihab Addin Arramli, *Nibayatul Muhtaj Ila Sharh Al Minhaj*
- Ibn Hajar Al Haytami, *Tubfatul Muhtaj Fi Sharh Al Minhaj*

Hanbali-wetschool:

- Ibn Qudama, *Al Mughni*
- Burhan Addin Ibn Muflih, *Al Mubdi' Sharh Al Muqni'*
- Mansur Ibn Yunus Al Bahuti Al Hanbali, *Kasshaf Al Qina' 'An Matn Al Iqna'*

In het geval dat er nieuwe situaties, voedingsmiddelen of dranken beoordeeld moesten worden heb ik de werken van hedendaagse geleerden geraadpleegd. Het gaat onder andere om deze geleerden: dr. Nazih Hammad, Zayn Al 'Abidin Asshinqiti, Badriyya Bint Mish'al Al Harithi, Burhan Ghaib Hussain en Mohammed Taqi Al 'Uthmani. Wellicht heb ik hier en daar ook mijn eigen mening weergegeven, dan wel aangegeven dat ik naar een bepaalde mening neig. Dit is echter niet als *fatwa* (islamitisch-juridische uitspraak) bedoeld, maar meer ter informatie voor de lezer.

Meestal is er ook niet tot in detail weergegeven wat de bewijzen of argumenten van een wetschool zijn, om tot een bepaald oordeel te komen. Zoals eerder werd aangegeven, dient dit boek als naslagwerk voor de uitspraken van de vier wetscholen. Het is dus niet bedoeld om iemand te overtuigen van het gelijk van een (of meerdere) wetscholen of een bepaalde uitspraak. Het veld van de islamitische jurisprudentie (*fiqh*)

is breed, waardoor er veel verschillende meningen in terug te vinden zijn. De meningen van de vier erkende wetscholen zijn echter altijd gebaseerd op bewijzen en een specifieke methodologie.

Ik heb geprobeerd om kort en bondig te zijn, waar nodig ga ik daarentegen regelmatig de diepte in opdat de lezer inzicht krijgt in het standpunt van een bepaalde wetschool.

Moge Allah de Glorieuze
en Sublieme dit boek nuttig maken voor de lezer. Amin.